

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

Developing a Program to Enhance Teacher's Competency on
Classroom Management in Schools under Sa Kaeo Primary Educational
Service Area Office 1

กัญญารัตน์ แหยมแก้ว¹ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ²
Kanyarat Yamkeaw and Pimolpun Phetsombat

Received: September 13, 2022

Revised: December 02, 2022

Accepted: December 04, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 3) ทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 และ 4) จัดทำคู่มือการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบทดสอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และค่า t-test (การทดสอบที) ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน มี 4 องค์ประกอบ จำนวน 23 ตัวชี้วัด ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสม

¹⁻² มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Corresponding author, e-mail pimolpun_p@rmutt.ac.th, Tel.089-8255166

อยู่ในระดับมาก 3) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นผลการประเมินโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการนำโปรแกรมไปใช้ พบว่า ผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 11.66 คิดเป็นร้อยละ 58.3 และมีคะแนนหลังการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 17.1 คิดเป็นร้อยละ 85.5 ครูมีความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม, เสริมสร้างสมรรถนะครู, การบริหารจัดการชั้นเรียน

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the current and desirable conditions of teacher's competency in classroom management under the Sa Kaeo Educational Service Area Office 1; 2) to develop a program to enhance teacher's competency on classroom management for Schools under Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 1; 3) to try out the teacher competency enhancement program for classroom management in schools under the Office of Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 1; 4) to prepare a manual for the development of a program for enhancing teacher's competency on classroom management in schools under the Office of Sa Kaeo Primary Educational Service Area 1. The tools used to collect data were questionnaires, assessment forms and tests. Statistics used in analyzing data were percentage, mean, standard deviation, need index and t-test. The research findings were as follows 1) the current condition of the classroom management competency, overall was at a high level but the desirable condition of the classroom administration competency, overall was at the highest level; 2) components and indicators of classroom administrative competency had 4 components, totaling 23 indicators, confirmed by experts, were appropriate at the high level; 3) the development of the program to enhance the classroom management competency developed, the program evaluation results were at the highest level; 4) as a result of the application of the program, it was found that the knowledge test results on the competency of classroom management before the development had an average of 11.66, representing 58.3 percent, and the score after developing the competency of classroom management had an average of 17.1, representing 85.5 percent. Teachers had the classroom management ability, overall were at the highest level. And the satisfaction assessment of the program participants, overall in all aspects was at the highest level.

Keywords: Program Development, Teacher's Competency Building, Classroom Management

บทนำ

จากกระแสการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้แนวทางการศึกษาทั่วโลกต่างก้าวพ้นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered) มาเป็นการเรียนรู้แบบกระบวนทัศน์ใหม่ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูง เพราะครูต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต “สมรรถนะ” หมายถึง พฤติกรรมในการทำงานของบุคคลให้เกิดผลงานที่โดดเด่น โดยอาศัยความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงาน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553) สมรรถนะการทำงานของแต่ละองค์กร มีความแตกต่างกันออกไปตามบริบทการปฏิบัติงาน ซึ่งในแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานได้กำหนดสมรรถนะการทำงานไว้ในองค์กรเพื่อให้งานดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยสมรรถนะของครูนั้นได้กำหนดไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานและในคู่มือการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 ซึ่งสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนอาศัยแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549) ที่กำหนดให้การบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นสมรรถนะประจำสายงานของครูด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน

ปัจจุบันการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้วเขต 1 ยังไม่มีความชัดเจนและไม่เป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนเท่าที่ควร มีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครูที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบประเมินครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และเพื่อประเมินการปฏิบัติงานประจำปีเท่านั้น แต่คู่มือที่ยังขาดรายละเอียดถึงวิธีการขั้นตอนการปฏิบัติในการได้มาของแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มงานวิจัยสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสรุปในภาพรวมว่าการพัฒนาครูนั้นยังขาดระบบการพัฒนามีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาครูจึงไม่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ชัดเจน หลักสูตรและเนื้อหาไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู เน้นหลักการ ทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมได้ ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องหลักการอบรม

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนหรือไม่ขึ้นอยู่กับอย่างหนึ่งที่ต้องมีโปรแกรมการพัฒนามีคุณภาพซึ่งสามารถบอกรายละเอียดของขั้นตอนวิธีการไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้ เน้น

แนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นจะเห็นได้ว่าโปรแกรมการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการที่จะบอกให้ผู้ปฏิบัติได้รับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาและเน้นไปในทิศทางที่ต้องการ จากความสำคัญและความเป็นมาของสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการบริหารจัดการชั้นเรียนด้วยตัวเองจนนำไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างเข้มแข็ง จริงจัง และดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1
3. เพื่อทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1
4. เพื่อจัดทำคู่มือการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการทำงาน

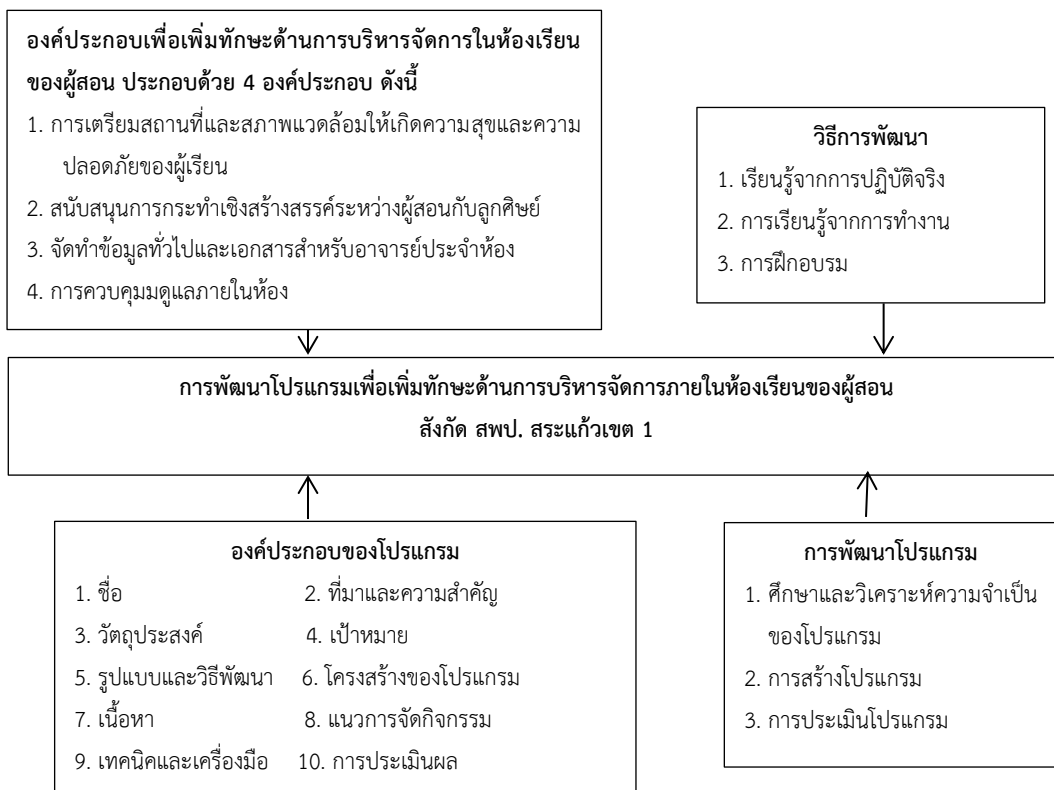
ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จัดทำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ประเมินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จัดพิมพ์โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา และจัดทำคู่มือการดำเนินการตามแนวทางฉบับทดลอง นำไปทดลองแบบกลุ่ม (Small Group Tryout) ทดลองกับครูผู้สอนจำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา และจัดทำคู่มือการดำเนินการตามแนวทางฉบับจริง เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ประชากรครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 จำนวน 320 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณโดยใช้สถิติ ดังนี้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นค่าดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI) และค่า t-test (การทดสอบที)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยคือ 3.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยคือ 4.51 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา ด้านการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน

2. การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ และ 23 ตัวชี้วัด คือ 1)

ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียนมี 5 ตัวชี้วัด 2) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน มี 7 ตัวชี้วัด 3) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา มี 6 ตัวชี้วัด 4) ด้านการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน มี 5 ตัวชี้วัด ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมาก ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ 10 ส่วน ได้แก่ 1) ชื่อโปรแกรม 2) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 3) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4) เป้าหมาย 5) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) เนื้อหา 8) แนวทางการจัดกิจกรรม 9) เทคนิคและเครื่องมือ และ 10) การประเมินผล และขอขายเนื้อหา แบ่งออก 4 Module ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน 2) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน 3) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา 4) การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด

3. ผลการนำโปรแกรมไปใช้ พบว่า 1) ผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 11.66 คิดเป็นร้อยละ 58.3 และมีคะแนนหลังการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 17.1 คิดเป็นร้อยละ 85.5 ครูมีความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารการจัดการชั้นเรียนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน มีการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเพื่อให้เด็กสนใจและใช้เวลาเรียนรู้เต็มที่โดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอน ใส่ใจติดตามการทำงานของลูกเพื่อให้คำแนะนำหรือชมเชยเด็กที่ทำ เพื่อให้

เด็กกล้าแสดงออก ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีการจัดทำแฟ้มประวัตินักเรียนรายบุคคล มีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา เช่น แบบ ป.พ.ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สูงสุดและการจัดเก็บรักษาอย่างมีระบบเป็นปัจจุบัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้สนับสนุนการบริหารการตัดสินใจทั้งในระดับปฏิบัติ พัฒนานักเรียนได้เต็มตามศักยภาพ อีกทั้งการบริหารจัดการชั้นเรียนเกี่ยวข้องกับการรักษาระเบียบวินัยและควบคุมชั้นเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา ข้อตกลงในชั้นเรียนโดยแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัยโดยการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียนให้กับนักเรียน การบริหารชั้นเรียนจึงเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญที่ผลเป็นเช่นนี้ เพราะว่าการพัฒนาครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่ผ่านมา แสดงให้เห็นความสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของกบนิภาภรณ์ ชัยโพธิ์กลาง (2561) ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาด้านการพัฒนาบุคคล ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักที่มีความจำเป็น การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งหวังจะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่ง “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สรุปได้ว่า ครู ควรจะมีสมรรถนะทางด้านการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียน ได้แก่ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิภาภรณ์ ชัยโพธิ์กลาง (2561) พบว่า 1) การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ และ 27 ตัวชี้วัด คือ (1) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน มี 5 ตัวชี้วัด (2) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน มี 7 ตัวชี้วัด (3) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา มี 4 ตัวชี้วัด (4) การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน มี 6 ตัวชี้วัด (5) ความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มี 5 ตัวชี้วัด ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด 2) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3) ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ (1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม (2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม (3) เป้าหมาย (4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา (5) โครงสร้างของโปรแกรม (6) เนื้อหา (7) แนวการจัดกิจกรรม (8) เทคนิคและเครื่องมือ และ (9) การประเมินผล และขอขยายเนื้อหา แบ่งออก 5 Module ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน 2) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน 3) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา 4) การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน และ 5) ความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 10 ส่วน ได้แก่ 1) ชื่อโปรแกรม 2) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 3) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4) เป้าหมาย 5) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) เนื้อหา 8) แนวทางการจัดกิจกรรม 9) เทคนิคและเครื่องมือ และ 10) การประเมินผล และขอขยายเนื้อหา แบ่งออก 4 Module ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน 2) ด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน 3) ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา 4) การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน โดยมีแนวการจัดกิจกรรมคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การระดมสมอง จัดอบรม และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ เอกสารประกอบโปรแกรม กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ และแบบประเมินทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งจะทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำโปรแกรมไปพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

3. การประเมินผล โปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ซึ่งมีความใกล้เคียงกับงานวิจัยของสร้อย ธนัตถ์ (2564) พบว่า โปรแกรม คือ แผนหรือกิจกรรมที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบมีการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรม กำหนดรายละเอียดในการจัดกิจกรรม และมีการประเมินผลอย่างมีระบบ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงการพัฒนาครูให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนาโปรแกรมในครั้งนี้เพื่อเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ ในการบริหารจัดการชั้นเรียน และผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและ

ขอขำเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน สรุปได้ องค์ประกอบโปรแกรมทั้งหมด 10 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบไปด้วย ชื่อโปรแกรม ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรม เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผล นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับกนกอร กวานสุพรรณ (2560) พบว่า 1) โปรแกรมเสริมสร้างทักษะ การเรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ (1) แนวคิดพื้นฐาน (2) หลักการ (3) วัตถุประสงค์ (4) เนื้อหา (5) กระบวนการและ (6) การวัดและประเมินผลกระบวนการของโปรแกรมแบ่งออกเป็น 6 ระยะ ระยะที่ 1 สร้างความรู้ความเข้าใจให้เห็นคุณค่า ระยะที่ 2 นำมาฝึกปฏิบัติให้เห็นผล ระยะที่ 3 พัฒนา ตนเองให้บรรลุสู่เป้าหมาย ระยะที่ 4 ขยายการเรียนรู้ไปสู่ผลงานที่สร้างสรรค์ ระยะที่ 5 แบ่งปันและเรียนรู้ กับผู้อื่น และระยะที่ 6 หัดยืน มุ่งมั่น สู้ฟันที่เป็นจริง 2) ผลการทดลองใช้โปรแกรม พบว่า (1) ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทักษะการเรียนของนิสิตหลังเข้าร่วมการพัฒนาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการพัฒนาอย่างมี นัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังการพัฒนาเท่ากับ 85.85 เมื่อเทียบกับ เกณฑ์ การประเมินจัดอยู่ในระดับดีที่สุด (2) ทักษะการเรียนของนิสิตหลังเข้าร่วมการพัฒนาสูงกว่าก่อนเข้า ร่วม การพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนหลังการพัฒนาเท่ากับ 84.85 เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินจัดอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ความพึงพอใจต่อโปรแกรมของนิสิตที่ เข้าร่วมการพัฒนามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินจัดอยู่ในระดับมาก

4. ผลการนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ไปใช้ พบว่า 1) ผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะ การบริหารจัดการชั้นเรียนก่อนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 11.66 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และมีคะแนนหลังการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ย 17.1 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.5 แสดงว่าครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 มี คะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาและผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 มีความสามารถในการการบริหาร จัดการชั้นเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหาร จัดการชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ไปใช้ ทำให้ครูมี ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนา สามารถนำโปรแกรมไปใช้ในการพัฒนาตนเองได้

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงกระบวนการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้การ บริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีการพัฒนาดังต่อไปนี้

องค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรมว่า ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 10 ส่วน ได้แก่ 1) ชื่อโปรแกรม 2) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 3) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4) เป้าหมาย 5) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) เนื้อหา 8) แนวทางการจัดกิจกรรม 9) เทคนิคและเครื่องมือ และ 10) การประเมินผล ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 องค์ประกอบการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1” ข้อค้นพบและแนวทางในพัฒนาสมรรถนะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญอันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับ การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษารวมทั้งนำข้อมูลจากผู้วิจัยเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลจากการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน และในด้านอื่น ๆ ก็มีความสำคัญตันทันทีควรให้การสนับสนุนทั้งด้านส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน ด้านข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน และด้านการกำกับดูแลชั้นเรียน

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดการฝึกอบรมและการเข้าร่วมสัมมนา จัดประชุม เพื่อให้ครูผู้สอนมีคุณภาพตามสมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนทั้ง 4 ด้าน ไปใช้ในการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลหลังจากการนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร กวานสุพรรณและคณะ. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(2), 1-13.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นิภาภรณ์ ช้ายโพธิ์กลาง. (2561).การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(2), 80-95.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สร้อยพร ถนิตครอบ. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). รวบรวมกฎหมาย กฎระเบียบการบริหารงานบุคคลด้านกฎหมายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก. นนทบุรี: บริษัทประชุมช่าง จำกัด.